

Dijital Çağdan Yapay Zekâ Çağına: Sözlü Çeviri ve Sözlü Çeviri Eğitimi Alanındaki Dönüşümler

*Fadime Çoban ODACIOĞLU**

*Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi İngilizce Mü-
tercim Tercümanlık, Bartın, Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2213-6219>

ROR ID: <https://ror.org/0188hvh39>

fcoban@bartin.edu.tr

Geliş Tarihi	22.02.2026
Kabul Tarihi	19.06.2026
Yayın Tarihi	07.07.2026
Değerlendirme	<i>İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme</i>
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belir- tildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	tkidergisii@gmail.com
Çıkar Çatışması	<i>Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.</i>
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sa- hiptirler ve çalışmaları Creative Commons CC-BY-NC 4.0 li- sansı altında yayımlanmaktadır.
Yapay Zeka Kullanımı	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı her- hangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntem- leri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.
Atıf Bilgisi	ODACIOĞLU, Fadime Çoban. “Dijital Çağdan Yapay Zekâ Çağına: Sözlü Çeviri ve Sözlü Çeviri Eğitimi Alanındaki Dö- nüşümler”. <i>Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi</i> , 56 (Bahar 2026, Sözlü Çeviri Özel Sayısı), 97–118.

ÖZET

Bu alışma, sürecinde sözlü çeviri eğitiminde meydana gelen dönüşümleri yapay zekâ odağında ele almıştır. Dijitalleşmenin çeviri pratikleri üzerindeki etkileri, basılı metinlerin dijital ortamlara aktarılması, okuma ve yazma alışkanlıklarının yatay okumadan dikey okumaya dönüşmesi ve dijital okuryazarlık kavramının önem kazanması dijital çağın beraberinde getirdiği gelişmeler arasındadır. Yapay zekâ teknolojilerinin son yıllarda hızla gelişmesiyle birlikte, çeviri alanında daha derin ve çok boyutlu değişimler yaşanmıştır. Yazılı çeviri uygulamaları büyük ölçüde makine çevirisi ve son düzenleme süreçlerine evrilmiş, çevirmenlerin mesleki rolleri yaratıcı metin üretimi, kalite kontrolü ve proje temelli görevler doğrultusunda yeniden tanımlanmıştır. Benzer biçimde, sözlü çeviri alanı da makine çevirisi, otomatik konuşma tanıma sistemleri içeren bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları, özellikle asenkron içerikler ya da videodaki konuşmaları alt yazı ile takip etme uygulamaları ve transkripsiyon uygulamaları, yapay zekâ destekli geri bildirim, analiz araçları ve üretken yapay zekânın vb. yaygınlaşmasıyla ciddi bir dönüşüm geçirmektedir. Bu gelişmeler, sözlü çeviri eğitimindeki pedagojik yaklaşımlarının yeniden yapılandırılmasını gerekli kılmıştır. Ayrıca sözlü çevirmenlerden beklenen becerilerde değişmeye başlamıştır. Çalışmada, yapay zekâ destekli uygulama ve ilişkili teknolojilerin sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminde tamamlayıcı araçlar olarak kullanımına odaklanılmış ve bu entegrasyonun çeviri eğitimine sağlayabileceği katkılar değerlendirilmiştir

Anahtar Kelimeler

Dijital Çaę, Yapay Zekâ, Sözlü Çeviri, Sözlü Çeviri Eğitimi, Makine Çevirisi.

From the Digital Age to the Age of Artificial Intelligence: Transformations in Interpreting and Interpreting Education

*Fadime Çoban ODACIOĞLU**

*Ass. Prof. Dr., Bartın University, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Department of Translation Studies, Bartın, Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2213-6219>

ROR ID: <https://ror.org/0188hvh39>

fcoban@bartin.edu.tr

Date of Submission	22.02.2026
Date of Acceptance	19.06.2026
Date of Publication	07.07.2026
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Plagiarism Checks	Yes – Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	tkidergisii@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC-BY-NC 4.0.
Use of Artificial Intelligence	No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. The entire content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.
Citation	ODACIOĞLU, Fadime Çoban. "From the Digital Age to the Age of Artificial Intelligence: Transformations in Interpreting and Interpreting Education". <i>The Journal of Turkish Studies</i> , 56 (Spring 2026, Special Issue on Interpreting Studies), 97–118.

ABSTRACT

This study addressed the transformations in interpreting education, with a particular focus on artificial intelligence. Among the developments the digital age brought are the transfer of printed texts to digital environments, the transformation of reading and writing habits from horizontal to vertical reading, and the growing prominence of digital literacy in translation and interpreting practices. Via the arrival of artificial intelligence technologies over the past few years, more profound and multidimensional changes have occurred in translation and interpreting. Written translation practices have shifted mainly toward machine translation and post-editing, while translators' professional roles have been redefined toward creative text production, quality control, and project-based tasks. Similarly, the field of interpreting is experiencing a significant transformation through the widespread adoption of computer-assisted interpreting tools, including machine translation and automatic speech recognition systems, applications for following asynchronous content or video speeches via subtitles, transcription tools, AI-supported feedback and analysis tools, and generative AI. These developments have necessitated a restructuring of pedagogical approaches in interpreter training. Additionally, the skills expected of interpreters have begun to change. This study analyzes the use of AI-supported applications and related technologies as complementary tools in interpreting and evaluating education and evaluates the possible contributions of this integration to translation training.

Keywords

Digital Age, Artificial Intelligence, AI, Interpreter, Interpreting Training, Machine Translation.

Giriş¹

Bugünlerde hız kazanan teknolojik ilerlemeler, bilginin üretilmesi, paylaşılması ve kullanılması süreçlerinde radikal değişimlere yol açmıştır. Bu durum özellikle iletişim alanıyla ilişkili disiplinlerin kavramsal ve yöntemsel açıdan yeniden ele alınmasını beraberinde getirmiştir. Dijital çağın beraberinde getirdiği dönüşümlere uyum sağlama gereği, gerek akademik çevrelerde gerekse mesleki uygulamalarda genel bir yaklaşım hâline gelmiştir. Bu bağlamda, dijitalleşmenin çeviri pratikleri üzerindeki yansımaları, son dönemde çeviribilim alanında artan bir ilgiyle ele alınmaktadır.

Dijital çağın ilk evrelerinde yürütülen akademik çalışmalar, basılı materyallerin çevrim içi ortamlara aktarılması, doğrusal okuma alışkanlıklarının yerini taramaya dayalı dikey okuma biçimlerine bırakması seçici okuma pratiklerinin yaygınlaşması ve dijital okuryazarlık kavramının giderek merkezî bir konum kazanması gibi olgulara odaklanmıştır².

Dijital okuryazarlık, Paul Gilster (1997) tarafından, özellikle bilgisayar temelli teknolojiler aracılığıyla erişilen, farklı formatlarda sunulan ve çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiyi anlama, değerlendirme ve etkili biçimde kullanabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır³. Dijital okuryazarlık düzeyi yüksek bireylerin, teknik becerilerini bilişsel ve eleştirel düşünme yetileriyle bütünleştirerek problem çözüme süreçlerini daha etkin biçimde yürütebildikleri kabul edilmektedir. Bu kavram aynı zamanda dijital ve teknolojik gelişmelerin yol açtığı derin dönüşümleri de kapsamaktadır. Metinlerle kurulan ilişkinin değişmesi, bilgiye erişim hızının artması ve üretim süreçlerinde dijital araçların giderek daha fazla kullanılması, çeviri faaliyetlerini doğrudan etkilemiştir. Bununla birlikte, ilk dönemlerdeki gelişmelerin dijitalleşme çerçevesiyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Bir diğer ifade ile dönemin teknolojik koşulları içinde bu tarz değişimlerin görece sınırlı algılandığı görülmektedir⁴.

Günümüzde, dijital çağın ötesine geçen ve yapay zekâ çağı olarak nite-

¹ Çalışmada ele alınan araçlar eğitmen tarafından sözlü çeviri derslerinde kullanılan araçlardan oluşmaktadır.

² Anthony, Pym, What technology does to translating. *Translation & Interpreting*, 3:1, s. 1-9. 2011.

³ Leonie, Brummer, Connecting the dots and digits: digital awareness in the context of digital literacy and digital citizenship, and resources for social and digital in-/ exclusion, *Cogent Social Sciences*, 11: 11, s.2, 2025.

⁴ Anthony Pym, "What Technology Does to Translating", *Translation & Interpreting*, 3:1, s. 1-9. 2011.

lendirilebilecek yeni bir evrenin ortaya çıktığı açıkça görülmektedir. Yapay zekâ teknolojileri sıklıkla dijital dönemin en üretken aşaması olarak değerlendirilmekle birlikte, aynı zamanda belirsizlik ve kaygı yaratan gelişmeler arasında da yer almaktadır. Mesleki açıdan yüksek talep gören pek çok alan, otomasyon ve yapay zekâ temelli uygulamaların etkisiyle kapsamlı dönüşüm süreçlerinden geçmektedir. Bu dönüşüm kimi durumlarda mesleki işlevlerin yeniden yapılandırılmasına yol açarken, kimi durumlarda ise bazı mesleklerin bütünüyle ortadan kalkma riskiyle karşı karşıya kalması anlamına gelmektedir⁵.

Bu çerçevede, mesleki uzmanlık kavramının da yeniden tanımlandığı görülmektedir. Uzun yıllara dayanan deneyim, uygulamaya yönelik bilgi birikimi ve teknik yeterlilik, giderek yapay zekâ sistemleri teknolojilerinin gerisinde kalmaya başlamıştır. Büyük dil modellerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, istem oluşturma becerisi üretkenliğin belirleyici unsurlarından biri hâline gelmiştir. Girdinin niteliği, üretilen çıktının doğruluğunu, tutarlılığını ve işlevselliğini doğrudan etkileyen temel bir etmen olarak öne çıkmaktadır. Önceden ileri düzey teknik uzmanlık gerektiren pek çok görev, günümüzde yapay zekâ tabanlı uygulamalar aracılığıyla görece kolay biçimde gerçekleştirilebilmektedir.

Bu dönüşüm sürecinin çeviri alanını etkilememesi olasılığı bulunmamaktadır. Yazılı çeviri, uzun süredir makine çevirisi ve bilgisayar destekli çeviri araçlarıyla zaten iç içe yürütülmektedir. Günümüzde ise yazılı çeviri uygulamaları, giderek daha belirgin biçimde son düzenleme odaklı bir yapıya evrilmektedir. Bu yönelim, çeviri mesleğinin ekonomik ve profesyonel dinamikleri üzerinde doğrudan etkiler yaratmıştır. Bundan böyle çevirmenlerden çeviri yapma dışında post-editing, yaratıcı metin üretimi, kalite güvencesi analizi, terminoloji yönetimi ve kültürel uyarlama gibi çok boyutlu rolleri üstlenmeleri beklenmektedir. Örneğin yerelleştirme projelerinde, çeviri çıktıları çoğunlukla bilgisayar destekli araçlar aracılığıyla hızlı biçimde üretilmektedir. Bu durum çevirmeni süreç içerisinde denetleyici ve karar verici bir aktör konumuna taşımaktadır. Bu gelişmeler doğrultusunda çeviri, bireysel bir etkinlik olmaktan çıkarak ekip çalışmasına dayalı, çok aşamalı ve proje temelli bir çalışma alanına dönüşmüştür. Bu yapısal dönüşümle eş zamanlı olarak çevirmen profili de değişmiş, dilsel yeterliliklerin yanı sıra teknolojik okuryazar-

⁵ Anthony Pym, "Translation Skill-sets in a Machine-Translation Age", *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, 58:3, 2013, s. 487-503, 2013.

lık, proje yönetimi becerileri ve disiplinlerarası iş birliği yetkinlikleri giderek daha fazla önem kazanmıştır.⁶

Yazılı çeviriyle karşılaştırıldığında, sözlü çeviri uzun süre boyunca teknolojik dönüşümlerin beraberinde getirdiği olumsuzluklardan görece daha az etkilenen bir alan olmuştur. Bu algının temelinde, sözlü çevirinin anlık karar alma, bağlamsal çözümleme ve yüksek düzeyde bilişsel işlem gerektiren karmaşık yapısı yer almaktadır.⁷ Bir diğer ifade ile bazı yazılı metinlerin çevirisinde çevirmene gerek olmayabilirken, sözlü çeviride durum tam tersidir. Ancak, makine çevirisi ve bilgisayar destekli sözlü çeviri araçlarında son dönemde yaşanan gelişmeler; otomatik konuşma tanıma sistemleri, altyazı destekli uygulamalar ve yapay zekâ temelli yazılımlar üzerinden sözlü çeviri alanında da önemli dönüşümleri beraberinde getirmiştir.⁸ Günlük iletişimde, herhangi bir yabancı dil becerisine sahip olmayan bireyler dahi bu teknolojiler sayesinde iletişim kurabilir hâle gelmiş, bu durum sözlü çevirinin işlevini ve erişilebilirliğini de etkilemiştir.

Bu gelişmeler, yazılı çeviriye kıyasla son teknolojilerin beraberinde getirdiği olumsuzluklardan daha az etkilenen sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitime ilişkin yaklaşımların yeniden gözden geçirilmesini kaçınılmaz kılmıştır. Yapay zekâ ve dijital teknolojilerin özellikle çevirmen yetiştirme süreçlerine dâhil edilmesi, artık isteğe bağlı bir yenilik olmaktan çıkmış; pedagojik açıdan zorunlu bir gereklilik hâline gelmiştir. Bu bağlamda, sözlü çeviri eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin, teknolojik ilerlemeleri ve yapay zekâ destekli uygulamaları eğitim süreçlerinde yakından takip etmeleri önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra, söz konusu entegrasyonun amacı insan çevirmenin yerini almak değil, aksine, sözlü çeviri becerilerinin geliştirilmesini destekleyen tamamlayıcı unsurlar sunmaktır.

Bu çerçevede, söz konusu çalışma, yapay zekâ çağında sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminin geçirdiği dönüşümü incelemeyi ve bu teknolojilerin eğitim bağlamındaki işlevlerini ve sağlayabileceği katkıları tartışmayı amaç-

⁶ Ignacio, García. "Beyond Translation Memory: Computers and The Professional", *The Journal of Specialised Translation*, 199–214, 2009; Alicja M. Okoniewska, "Interpreters' Roles in a Changing Environment", *The Translator*, 28:2, s.139–147, 2022.

⁷ Franz Pöchhacker, "Interpreters and Interpreting: Shifting the Balance?", *The Translator*, 28:2, s. 148–161, 2022.

⁸ Marc Orlando, Jan-Louis Kruger ve Sixin, Liao, "Translation and Interpreting Technologies and Their Impact on the Industry", *A report prepared for the National Accreditation Authority for Translators and Interpreters (NAATI)*, 2024.

lamaktadır. Yapay zekâ destekli araçların pedagojik yansımaları ve sözlü çevirmen yetiştirme süreçlerini yeniden şekillendirmedeki rollerine değinilerek, çalışmanın çeviribilim alanında teknolojik değişim, mesleki dönüşüm ve eğitimsel uyum konularında süregelen akademik tartışmalara katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, dijital çağdan yapay zekâ çağına geçiş sürecinde sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminde meydana gelen dönüşümleri incelemek amacıyla betimleyici bir araştırma yöntemi benimsenmiştir. Çalışma, deneysel uygulamalara ya da nicel veri toplama tekniklerine dayanmamakta, bunun yerine, sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitimi bağlamında mevcut akademik tartışmalar ile güncel teknolojik uygulamaların sistematik bir incelemesine dayanmaktadır.

Araştırmanın verilerini, sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminde teknoloji ve yapay zekâ kullanımına odaklanan akademik yayınlar oluşturmaktadır. Buna ek olarak, makine çevirisi ve otomatik konuşma tanıma sistemlerini içeren bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları ile yapay zekâ temelli teknolojilere ilişkin erişilebilir kaynaklar incelenerek, çalışmada özetlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma Soruları

Bu metodolojik çerçeve doğrultusunda çalışma, aşağıdaki araştırma sorularına cevap bulmayı amaçlamaktadır:

1. Dijital çağdan yapay zekâ çağına geçiş süreci, sözlü çeviri uygulamalarını yapısal ve işlevsel düzeylerde nasıl dönüştürmüştür?
2. Yapay zekâ destekli teknolojiler, sözlü çevirmenlerden beklenen mesleki roller ve yetkinlikleri hangi açılardan etkilemiştir?
3. Yapay zekâ ve diğer çeviri teknolojilerinin sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitimine entegrasyonu, geleneksel pedagojik yaklaşımları ne şekilde etkilemekte ve dönüştürmektedir?
4. Yapay zekâ temelli gelişmeler doğrultusunda, sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminde hangi yeni beceri ve yetkinliklerin ön plana çıkması beklenmektedir?

Çalışmada sistematik bir alan yazın taraması yaklaşımıyla benimsenmiştir. Bu doğrultuda Web of Science, Scopus ve Google Scholar veritabanla-

rında “interpreting technologies”, “AI in interpreting”, “computer-assisted interpreting”, “automatic speech recognition in interpreting” ve “interpreter training” anahtar kelimeleri kullanılarak çalışmalar incelenmiştir. Seçim sürecinde, sözlü çeviri eğitimi, yapay zekâ uygulamaları ve çeviri teknolojileri arasındaki ilişkiyi doğrudan ele alan araştırmalara öncelik verilmiştir.

Dijital Çağdan Yapay Zekâ Çağına: Sözlü Çeviri ve Sözlü Çeviri Eğitimi Alanındaki Dönüşümler

Sözlü çeviri mesleği, teknolojik gelişmelerin mesleki uygulamaları ve çalışma ortamlarını yeniden şekillendirmesiyle birlikte kritik bir dönemeçten geçmektedir. Kabin içi eşzamanlı sözlü çeviri, uzaktan video aracılığıyla gerçekleştirilen sözlü çeviri, çevrim içi sözlü çeviri platformları, ardıl sözlü çeviride tablet ve akıllı kalem kullanımının yaygınlaşması ile otomatik konuşma tanıma (ASR)⁹ gibi özellikler içeren bilgisayar destekli sözlü çeviri (CAI) araçları başta olmak üzere, çok sayıda teknoloji temelli ortam ve araç günümüzde meslek pratiğinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir¹⁰. Bununla birlikte, konuşma tanıma ve konuşma sentezi, veri işleme ve makine öğrenmesi alanlarındaki ilerlemeler, dijital teknolojilerin sözlü çeviri bağlamlarında yerine getirebildiği görevlerin kapsamını önemli ölçüde genişletmiştir. Bu hızla dönüşen bir ortamda, yapay zekâ ve makine öğrenmesi, bilgisayar destekli sözlü çeviri araçlarında belirgin bir etki alanı oluşturmaya başlamıştır. Her

⁹ Otomatik konuşma tanıma, bazı bilim insanları tarafından bilgisayar tabanlı yazılımlar aracılığıyla insan konuşmasının yazılı metne dönüştürülmesini sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Linping Zhong ve Xingcheng Ma, “Investigating Student Interpreters’ Use of Automatic Speech Recognition in China: Insights from the Extended Technology Acceptance Model”, *Computer Assisted Language Learning*, s. 3, 2025).

¹⁰ Otomatik Konuşma Tanıma teknolojisinin bilgisayar destekli sözlü çeviri sistemlerine entegre edilmesi, sözlü çeviri teknolojileri açısından önemli bir ilerlemeyi temsil etmektedir. Akış tabanlı otomatik konuşma tanıma sistemleri, konuşulan girdiyi çok düşük gecikmeyle metne dönüştürerek çevirmenin dijital araçlarla manuel etkileşimine olan bağımlılığı azaltmaktadır. Bu düzeyde bir otomasyon, çevirmenlerin anlama, yeniden ifade etme ve hızlı karar verme gibi temel sözlü çeviri süreçlerine daha fazla bilişsel kaynak ayırmalarına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, Otomatik Konuşma Tanıma destekli CAI araçları hem verimliliği artırmakta hem de bilişsel yükü hafifletmeye katkı sunarak, teknolojinin sözlü çeviri sürecinde dikkat dağıtıcı bir unsurdan ziyade destekleyici ve güçlendirici bir bileşen olarak konumlanmasını pekiştirmektedir (Meng Guo., Yuxing Xie, Lili Han, Victoria Lai Cheng ve Defeng Li, “Bridging Traditional and AI-Assisted Simultaneous Interpreting: Empirical Insights for Curriculum Design”, *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, s.427, 2025).

ne kadar ilk geliştirilen dil teknolojileri, sözlü çevirinin bilişsel, zamansal ve bağlamsal karmaşıklığıyla baş edememiş ve bu nedenle yalnızca sınırlı ve ilkel makine temelli uygulamalar gibi görünse de, güncel yapay zekâ sistemleri ardıl ve eşzamanlı sözlü çeviriyi giderek daha fazla otomatikleştirmeyi hedeflemektedir. Bu eğilim, insan çevirmenin gelecekteki rolüne ilişkin temel soruları da beraberinde getirmektedir. Buna karşın, günümüzde yapay zekânın sözlü çeviri alanındaki en somut ve mesleki açıdan en işlevsel kullanım alanı terminoloji yönetimi olarak öne çıkmaktadır. Nitelikli bir sözlü çeviri performansı yalnızca dil edinciyle değil, aynı zamanda konu alanına ilişkin bilginin ve uzmanlık terminolojisinin sistemli ve etkin biçimde hazırlanmasına da bağlıdır. Geçmişte bu hazırlık süreci büyük ölçüde kütüphaneler, basılı kaynaklar ya da uzmanlarla doğrudan iletişim yoluyla yürütülürken, günümüzde ansiklopediler, çok dilli sözlükler, terminoloji veritabanları ve paralel bütüncüler gibi dijital kaynaklar aracılığıyla çevrim içi ortamda gerçekleştirilmektedir. Bu durum hazırlık sürecinin verimliliğini önemli ölçüde artırmıştır. Özellikle eşzamanlı sözlü çeviride terminoloji çalışması çeviri süreci boyunca devam etmekte ve bu durum kısmi otomasyonu zorunlu kılmaktadır. Fantinuoli'nin ikinci nesil bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları olarak adlandırdığı Intragloss ve InterpretBank gibi uygulamalar, geleneksel terminoloji yönetiminin ötesine geçerek derlem tabanlı bilgiye erişim ve yapılandırılmış alan öğrenimi gibi işlevler sunarak bu ihtiyaca yanıt vermektedir. Bu yönüyle bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları, gerçek zamanlı transkripsiyon ve terminoloji desteği sağlayan bir tür yapay kabin arkadaşı işlevi görmektedir. İnsan çevirmenin yerini almaktan ziyade, bu teknolojiler yapay zekânın performansı artıran destekleyici bir mekanizma olarak konumlandığı hibrit bir modele işaret etmektedir¹¹.

¹¹ Halil İbrahim Balkul ve Şule Akıncı, "Sözlü Çeviride Kullanılan Teknolojik Araçların Sınıflandırılması", *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), s. 391–446, 2019., Ildikó, Horváth, "AI in Interpreting: Ethical Considerations", *Across Languages and Cultures* 23, 1, s.1–2, 2022. Sijia Chen ve Jan Louis Kruger, "A Computer-Assisted Consecutive Interpreting Workflow: Training and Evaluation", *The Interpreter and Translator Trainer*, 18:3, s. 381, 2024. Huashu Wang. ve Zhi Li, "Constructing a Competence Framework for Interpreting Technologies, and Related Educational Insights: an Empirical Study", *The Interpreter and Translator Trainer*, 16:3, s. 368, 2022. Claudio Fantinuoli, "Computer-Assisted Interpreting: Challenges and Future Perspectives", *Trends in E-Tools and Resources for Translators and Interpreters, Series: Approaches to Translation Studies, Volume: 45 and Approaches to Translation Studies Online*, (içinde ed. Gloria Corpas Pastor and Isabel Durán-Muñoz), Cilt 45, Brill, s. 153–174, 2017. Taojie Yin, "Has The Use of AI-Translated Live Captions in Simultaneous Interpreting

Üretken yapay zekâ teknolojilerinin, insan benzeri etkileşimler sunarak duygusal destek sağladığı, yargılayıcı olmayan, daha az baskılı öğrenme ortamları oluşturduğu ve öğrenenlerin endişe, umutsuz hissetme ve yalnızlık gibi negatif duygularla başa çıkabilmelerine yardımcı olduğu ortaya konmuştur. Bireysel destek boyutunun ötesinde, üretken yapay zekâ tabanlı sohbet botlarının gerçek zamanlı ve kişiselleştirilmiş yardım sunma, performansı değerlendirme, akran etkileşimini teşvik etme ve akran geri bildirimi sağlama yoluyla akran öğrenmesini güçlendirdiği bildirilmektedir. Yazılı ve sözlü çeviri eğitimi bağlamında bu teknolojik gelişmeler, verimli ve ölçeklenebilir değerlendirme yöntemlerine yönelik giderek artan bir ihtiyacı da beraberinde getirmiştir.¹² Bu doğrultuda ChatGPT, Gemini ve Microsoft Co-Pilot gibi yapay zekâ sistemler kullanılarak, gerçek piyasa koşulları ve değerlendirme uygulamaları simüle edilerek hem profesyonel ortamlarda hem de sözlü çeviri eğitimi bağlamında çeviri kalitesinin değerlendirilmesinde kolaylıkla kullanılabilir.

Geçmişte bu tür değerlendirmeler, uzmanlığa dayalı olmakla birlikte bilişsel açıdan yoğun, zaman alıcı ve yüksek uğraş gerektiren insan değerlendiriciler tarafından yürütülmekteydi. Ayrıca bu değerlendirmeler öznel farklılıklara ve tutarsızlıklara da yol açabilmekteydi. Doğal dil işleme ve büyük dil modelleri alanındaki son gelişmeler, özellikle yazılı çeviri bağlamında dilsel değerlendirmenin belirli boyutlarının otomatikleştirilmesine yönelik yeni olanaklar sunmuştur. Bununla birlikte, çeviri kalitesinin değerlendirilmesinde yapay zekâ kullanımının giderek yaygınlaşmasına rağmen, sözlü çeviride

Changed The Role of The Interpreter? A Study Based on Professional Interpreters' Perceptions", *The Translator*, 31:2, s. 214–231, 2025. Linping Zhong ve Xingcheng Ma, "Investigating Student Interpreters' Use of Automatic Speech Recognition in China: Insights from the Extended Technology Acceptance Model", *Computer Assisted Language Learning*, s. 1-44, 2025. Nehemiah Boluwatife David "The Future of Translation and Interpretation: Integrating AI with Human Expertise for Optimal Results", *International Journal of Applied Linguistics and Translation*, 11:2, s. 53–61, 2025. Huashu, Wang, Zhi Li. ve Chengshu, Yang, "Interpreting Technologies in The Artificial Intelligence Era", *Conference Interpreting in China Practice, Training and Research*, Routledge, (içinde ed. Ricardo Moratto ve Zhang, Irena A.), 232-250, 2025. Lisi Liang. ve Siwen, Lu, "The Evaluation and Reception of The Translation Quality of Three Translation Modalities in Live-Streaming Contexts: Computer-Assisted Simultaneous Interpreting, Machine Translation (MT) with Human Revision and Raw MT", *The Translator*, s. 1-19, 2025.

¹² Yi Yu, Wei. Wei. ve Ziqi Chen, "Comparing Learners' Engagement Strategies with Feedback from a Generative AI Chatbot and Peers in An Interpreter Training Programme: A Quasi-Experimental Study", *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, s. 339, 2025.

erek dil çıktısının otomatik olarak değerlendirilmesine odaklanan araştırmaların hâlen sınırlı olduğu görülmektedir¹³.

Yapay zekâ sistemlerinin değerlendirme odaklı işlevleri, öğrenmeyi destekleyen ve insan denetimini koruyan pedagojik temelli bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde sözlü çeviri eğitimine etkili biçimde entegre edilebilir. Büyük dil modelleri ardıl ya da eşzamanlı sözlü çeviri performanslarının yazıya dökülmüş çıktılarının akıcılık, tutarlılık, sözcük seçimi ve edimsel uygunluk gibi ölçütler doğrultusunda analiz edilmesi ve yapılandırılmış, ölçüt temelli geri bildirim sunulması yoluyla biçimlendirici değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Bu yaklaşım, sözlü çeviri eğitmeninin yargısını içermeyen, hızlı, tekrarlanabilir ve ölçeklenebilir bir değerlendirme süreci sağlayarak öğrenci performansına ilişkin ilişkin ipuçları sağlayabilmektedir. Ayrıca, yapay zekâ destekli değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin kendi çeviri çıktıları ile yapay zekâ tarafından üretilmiş iyileştirilmiş örnekleri karşılaştırmalarına olanak tanıyarak öz değerlendirme ve öğrenme süreçlerini güçlendirmektedir. Bu karşılaştırmalı süreç, öğrencilerin aldıkları dilsel ve stratejik kararların sonuçlarına ilişkin farkındalıklarını artırmakta ve erek dil kalitesine yönelik duyarlılıklarını geliştirmektedir. Bireysel geribildirim ötesinde, yapay zekâ sistemleri, öğrencileri otomatik puanlama uygulamaları ve net değerlendirme maddeleriyle karşı karşıya bırakarak, mesleki bağlamlarda karşılaşılan ölçüt çeşitliliğini ve değerlendirme değişkenliğini yansıtan birer simülasyon aracı olarak da işlev görebilmektedir. Bu tür simülasyonlar, eğitim ile mesleki uygulama arasındaki boşluğu daraltarak değerlendirici okuryazarlığın ve mesleki uyum becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu bütünlük modelinde yapay zekâ, insan değerlendircilerin yerine geçen bir şey olarak değil, tamamlayıcı bir analitik kaynak olarak konumlandırılmaktadır. Sözlü çeviri eğitmenleri, yapay zekâ çıktılarının bağlamsallaştırılması, alana özgü edimsel unsurların dikkate alınması ve nihai değerlendirme kararlarının verilmesi sorumluluğunu halen sürdürmektedir. Bu şekilde kullanıldığında, yapay zekâ sözlü çeviri eğitiminde şeffaflığı, tutarlılığı ve öğrenci odaklılığı artırırken, insana özgü uzman kimliğinin merkezi rolünü zayıflatmak yerine pekiştirmektedir.¹⁴

¹³ Xiaoman, Wang. ve Binhua, Wang, "Advancing Automatic Assessment of Target-Language Quality in Interpreter Training with Large Language Models: Insights From Explainable AI", *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, s. 465-485, 2025.

¹⁴ Chao Han, Xiaolei Lu ve Qin, "Taming Generative AI for Interpreter Education: Using Large Language Models in Classroom-Based Assessment of English-Chinese

Çeviri ve Çeviri Eğitimi Alanında Kullanılabilecek Yapay Zekâ Araçları ve Teknolojiler

Bu bölümün odak noktası yukarıdaki kuramsal tartışmalardan hareketle sözlü çeviri ve sözlü eğitiminde kullanılabilecek araçların genel olarak açıklanmasıdır. Önceki bölümlerde sunulan kavramlar ve çerçeveler bu bölümde somut bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Özellikle sınıf ortamında kullanılabilecek olan bu kaynaklar, hem profesyonel sözlü çevirmenler hem de eğitime devam eden sözlü çevirmen adayları için faydalı olabilir. Akademik açıdan, bu bölüm kuram ile uygulama arasındaki boşluğu kapatmayı amaçlamakla beraber kuramsal bilgilerin, beceri geliştirme, performans değerlendirme ve mesleki yeterlilik kazanımı açısından pedagojik ve pratik olarak anlamlı araçlara nasıl dönüştürülebileceğini ortaya koymaktadır

Otomatik Konuşma Tanıma Teknolojili Bilgisayar Destekli Sözlü Çeviri Araçları

Bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları, sözlü çevirmenlerin bilişsel yükünü azaltmak ve verimliliği sağlamak amacıyla geliştirilmiş yazılım ve teknolojilerdir. Bu araçlar, insan zekasını tamamen ortadan kaldırmak yerine, çevirmenin karar alma süreçlerini destekler. Bu sistemler, belirli alanlara özgü terminoloji ve sözlük desteği sunarak doğru ve tutarlı çeviri yapılmasını kolaylaştırır. Piyasada BDÇ araçları kadar sık olmasa da Flashterm, Glossarmanager, Glossary Assistant, Interplex, InterpretBank, Interpreter's Help, Intragloss ve Terminus adıyla bilgisayar destekli sözlü çeviri sistemleri bulunmaktadır (Prandi, 2020). Balkul'a göre bu araçlar genelde çeviri bellekleri şeklindedir. Sözlü çeviri öncesi çevirmenin terim araştırması sürecini kolaylaştırmak için faydalı araçlardır (Balkul, 2019). Bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları, öğrencilerin çeviri becerilerini geliştirmede de etkili bir şekilde kullanılabilir. Derslerde bu araçlar, özellikle hazırlık ve terminoloji araştırması aşamalarında öğrencilere rehberlik etmek için entegre edilebilir. Öğrenciler, önceden temin edilmiş konuşma metinlerini bu sistemler üzerinden inceleyerek, metindeki alan odaklı terimleri ve ifadeleri tespit edebilir, bilgi yönetimini gerçekleştirebilir, kendi sözlüklerini ve terminoloji listelerini oluşturabilirler. Ayrıca, çeviri belleği işlevi gören bu araçlar, öğrencilerin daha önce yapılmış çevirilerden öğrenmelerine ve çeviride tutarlılığı sağlamalarına yardımcı

olur. Öğitmenler, derslerde Flashterm veya InterpretBank gibi araçların kullanımını göstererek, öğrencilerin bu teknolojileri hem hazırlık sürecinde hem de gerçek zamanlı uygulamalarda nasıl etkin kullanabileceklerini öğretir. Bu yöntem, öğrencilerin terminolojik farkındalığını artırırken, çeviri sürecinde öngörü ve karar verme yeteneklerini de güçlendirir.

Yapay Zekâ Destekli Terminoloji Yönetimi ve Hazırlık Araçları

Yapay zekâ destekli terminoloji yönetimi araçları, çeviri sürecinden önce hazırlık aşamasında çevirmenlere yardımcı olur. Bu sistemler, alanına özgü terminolojiyi hazırlık materyalleri ve metinlerden otomatik olarak tespit ederek çevirmenler için kişiselleştirilmiş sözlükler oluşturur. Böylece çevirmenler hem konu bilgilerini hem de terminolojik farkındalıklarını artırır. Bu unsurlar doğru ve akıcı bir çeviri performansı için büyük önem taşır. Çeviri derslerinden edinilen tecrübeler doğrultusunda bu araçların insan uzmanlığının yerini almak yerine bilişsel hazırlığı desteklediği ve çeviri sırasında öngörü yapmayı kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra yapay zekâ çeviri bellekleri üzerinde önemli dönüşümler vaat etmektedir. Özellikle, zaman alıcı ve emek gerektiren süreçleri otomatikleştirme konusunda büyük potansiyele sahiptir. Örneğin Automatic Term Extraction (ATE), yani otomatik terim çıkarımı, çeviri belleğin için önemli bir unsurdur ve burada yapay zekâ, değişik şekillerde uygulanabilir¹⁵. Bu yöntemler arasında kelime gömme kullanılarak terimlerin bağlamsal temsillerinin oluşturulması ve sınıflandırıcılar geliştirilmesi yer alır. Diğer bir ifade ile yapay zekâ terimlerin bağlamını anlayıp otomatik olarak tanımlayabilir ve sınıflandırabilir. Böylece çevirmenlerin manuel olarak terim toplama ve düzenleme işlemleri büyük ölçüde kolaylaşır (Khemakhem vd., 2025). Bu da sözlü çeviri ortamı öncesi çevirmenin metne hazırlık sürecini hızlandırıp sözlü çeviri edimini kolay atlatmasını sağlayacak bir adımdır.

Yapay zekâ destekli terminoloji yönetimi ve çeviri bellekleri, sözlü çeviri eğitimi açısından öğrencilerin hazırlık süreçlerini önemli ölçüde destekleyebilir. Bu sistemlerle, alan odaklı terminoloji metinlerden otomatik olarak çıkarılarak kişiselleştirilmiş sözlükler oluşturulabilir ve böylece öğrencilerin hem konu bilgilerinin hem de terminolojik farkındalıklarının geliştirilmesine

¹⁵ Sözlü çeviri derslerinden edinilen tecrübeler doğrultusunda yapılan çıkarımlardır.

yardımcı olunabilir¹⁶. Zira Automatic Term Extraction (ATE) ve kelime gömme gibi yapay zekâ teknikleri, terimlerin bağlam içinde tanımlanmasını ve sınıflandırılmasını kolaylaştırarak manuel araştırma sürecinin getirdiği bilişsel yükü azaltır.¹⁷ Çeviri belleği entegrasyonu sayesinde öğrenciler, önceki çevirilerden örnekler inceleyerek terminolojik tutarlılığı ve doğruluğu pekiştirebilir. Bu sayede yapay zekâ araçları, sözlü çeviri derslerinde hazırlık sürecini hızlandıran, öğrencilerin öngörü ve karar verme becerilerini destekleyen ve özgüvenlerini artıran pedagojik bir araç olarak işlev görür. Bunun yanı sıra, bu sistemlerin çeviri öncesi hazırlık süreçlerinde bilişsel yükü azalttığı ve çevirmenlerin konuya ilişkin ön bilgi edinmelerini kolaylaştırdığı belirtilmektedir. Sözlü çeviri eğitimi bağlamında değerlendirildiğinde, bu tür araçların öğrencilerin terminolojik farkındalıklarını geliştirdiği ve daha sistemli hazırlık yapmalarına katkı sağladığı çeşitli araştırmalar tarafından vurgulanmaktadır. (Khemakhem vd., 2025; Wang & Li, 2022).

Karşılaştırmalı Analiz ve Eğitim Amaçlı Makine Çevirisi ve BDÇ Araçları Kullanımı

Makine çevirisi sistemleri, gerçek zamanlı sözlü çeviri görevleri için tasarlanmamış olsa da pedagojik ve analitik amaçlarla etkili biçimde kullanılabilir. Sözlü çeviri ve yazılı çevirili derslerinde edinilen tecrübeler doğrultusunda makine çevirisi çıktılarının, çevirmenlerin farklı çeviri seçeneklerini incelemelerine, yeniden ifade stratejilerini geliştirmelerine ve sözcük ile sözdizimsel farklılıkları eleştirel şekilde değerlendirmelerine imkân tanıdığı düşünülmektedir. Bir diğer ifade ile sözlü çeviri öncesinde konuşma metni önceden temin edilmişse, çevirmen hazırlık aşamasında metni makine çevirisi aracılığıyla önceden çevirebilir¹⁸. Bu yaklaşım, metin üzerinde daha hızlı çalışma imkânı sunarak çevirmenin koşut metin araştırmalarını artırmasına olanak tanır. Ayrıca, aynı konuya dair uzmanlık alanına ilişkin çeviri belleği mevcutsa, bu kaynaklardan da yararlanarak (BDÇ desteği ile) kısa sürede etkili bir hazırlık gerçekleştirebilir. Sonuç olarak, çevirmen çeviri ortamına daha iyi hazırlan-

¹⁶ Sözlü çeviri derslerinde edinilen tecrübeler doğrultusunda yapılan çıkarımlardır.

¹⁷ Krş. Mohamed, Khemakhmen, Cristina Valentini, Natascia Ralli, Sérgio Barros, Georg Löckinger, Federica Vezzani, Ana Salgado, Zhenling Zhang, Sabine Mahr, Sara Carvalho, Klaus Fleischmann, Rute Costa, "Terminology Management Meets AI: The ISO/TC 37/SC 3/WG 6 Initiative", *Proceedings of the 5th Conference on Language, Data and Knowledge: TermTrends*, s. 16–24. Naples, Italy: Unior Press, 2025.

¹⁸ Sözlü çeviri derslerinden edinilen tecrübeler doğrultusunda yapılan çıkarımlardır.

mış, konuyu kavramış ve özgüvenli bir şekilde katılabilir. Eğitim bağlamında da benzer şekilde makine çevirisi, anlam aktarımı, uygun dil düzeyi ve pragmatik incelikler konularında farkındalık geliştirmeye olanak tanıyan bir araç şeklinde işlev görmektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin derslerde hazırlık aşamasında çeşitli makine çevirisi sistemlerini (ör. Google Translate, Microsoft Translator, DeepL, Systran) kullanarak öğrencilere bu araçların pedagojik amaçlarla nasıl etkin bir şekilde değerlendirilebileceğini göstermeleri eğitim-
sel açıdan faydalı olmaktadır¹⁹.

Simülasyon ve Ön Çalışma İçin Üretken Yapay Zeka Araçları

Üretken yapay zekâ uygulamaları (ör. ChatGPT, Gemini, Microsoft Co-Pilot, Numerizer) sözlü çeviri eğitimi bağlamında, eğitim ve prova amacıyla tasarlanmış simüle edilmiş çeviri alıştırmaları oluşturmak için kullanılabilir. Sözlü çeviri derslerinden edinilen tecrübeler ışığında üretken yapay zekâ kullanarak sözlü çeviri metni ilgili yaklaşık 50 çoktan seçmeli soru oluşturulmakta ve metin analiz edilmektedir. Böylelikle metin içselleştirilmektedir. Bu sistemler üzerinden öğrencilere araştırmalar yaptırtarak arka plan bilgisi ve genel kültür bilgisi oluşturulmaktadır²⁰. Metin İngilizce ise okuma modu açılarak metin yapay zekâyâ okututturulmaktadır. Öğrenciler metnin telafunuzu duymakta ve kelimeler çıkarılmaktadır. Bu kelimeler üzerinden yarışma düzenlenmekte ve çeviriler hem öğretmen tarafından hem de yapay zekâ uygulaması tarafından denetlenmektedir. Ses kayıtları yapay zekâyâ atılarak yapay zekanın puanlamasına bakılmaktadır. Öğrenciler bu şekilde hızlıca nerede hata yaptıklarını görme şansına sahip olabilmektedir. Bu araçlar, bağlam içerisinde kelimelerle ilgili ipuçları ve bağlam bilgisi de sunmaktadır. Farklı konu alanlarına, zorluk seviyelerine ve konuşma hızlarına sahip metinler üreterek çevirmenlere kaygıdan uzak bir ortamda pratik yapma imkânı sunar. Bu sistemler üzerinden konu alanına yakın metinler üretilerek yazılı metinden sözlü çeviri pratiği de gerçekleştirilebilir. Bu şekilde sözlü çeviri ortamına hazır gidilebilir. Öte yandan, öğrencilerin çeşitli iletişim senaryolarına maruz kalması, uyum sağlama yetilerini, akıcılıklarını ve stres yönetimi becerilerini

¹⁹ Vichard L. Kane, "Interpretation and Machine Translation towards Google Translate as a Part of Machine Translation and Teaching Translation", *Applied Translation* 15(1), s. 10-17, 2020.

²⁰ Sözlü çeviri derslerinde edinilen tecrübeler doğrultusunda yapılan çıkarımlardır.

geliştirmelerine katkıda bulunur. Dolayısıyla üretken yapay zekâ destekli simülasyonlar²¹, kontrollü bir çerçevede gerçekçi çeviri koşullarını deneyimlemeye dayalı öğrenmeyi etkin bir şekilde destekleyen pedagojik bir araç olarak değerlendirilebilir.

Yapay Zeka Destekli Geribildirim ve Performans Değerlendirme Araçları

Yapay zekâ destekli geri bildirim ve performans değerlendirme araçları, diğer alanlarda olduğu gibi sözlü çeviri eğitiminde de öğrencilerin ve profesyonellerin gelişimini çok boyutlu ve sistematik bir biçimde izlemeye imkân veren etkili bir teknolojik çözüm olarak öne çıkar. Bu sistemler, gelişmiş analitik modeller aracılığıyla çeviri performansının çeşitli boyutlarını objektif bir şekilde değerlendirir. Konuşma hızı, duraklamalar, tereddütler, tekrarlar, sözcük tercihleri ve kaynak mesajla uyum gibi unsurlar nicel ve nitel verilerle analiz edilebilir. Bu sayede öğrenciler ve profesyonel çevirmenler güçlü ve geliştirilmesi gereken yanlarını daha bilinçli bir şekilde fark edebilirler. Sözlü çeviri derslerinde edinilen tecrübeler doğrultusunda nicel ölçümler, örneğin saniye başına düşen kelime sayısı veya duraklama sayısı gibi göstergelerle performansın nicel bir değerlendirmesini sunarken, nitel geri bildirimler akıcılık, bağlamsal doğruluk, terminoloji kullanımı ve ifadelerin tutarlılığı gibi daha incelikli becerilerin analizine imkân tanır. Bu bilgiler, öğrencilerin eksik yönlerini belirleyerek hedef odaklı bir gelişim planı oluşturmalarına yardımcı olurken, öğretmenlerin de değerlendirme ve geri bildirim süreçlerini sistemselsel ve pedagojik açıdan etkili bir biçimde yürütmesini sağlar. Ayrıca, yapay zekâ destekli bu araçlar, tekrar ve sürekli geri bildirim mekanizmalarıyla mesleki gelişimi ve etkili öğrenmeyi destekler. Öğrenciler ve profesyoneller, performans göstergelerini bu sistemler üzerinden düzenli bir şekilde takip ederek duraklamaları azaltma, akıcılığı artırma, terminolojik doğruluğu güçlendirme ve bağlam uyumunu iyileştirme gibi hedefler belirleyebilirler. Böylelikle bu sistemler²², yalnızca bireysel öğrenimi desteklemekle kalmaz, aynı zamanda kontrollü ve gerçekçi bir uygulama ortamı sunarak profesyonel çeviri performansının güvenli bir şekilde geliştirilmesine katkıda bulunur. Yapay zekâ

²¹ Don, Kiraly, *A Social Constructivist Approach To Translator Education: Empowerment From Theory To Practice*, Manchester, UK & Northampton MA, St. Jerome Publishing, 2000.

²² Geribildirim almak için üretken yapay zekâ kullanılabilir. Bunun için önceden bir ölçme değerlendirme yöntemi belirlenerek sözlü çeviri sınaması için belirleyici kategoriler oluşturabilir. Doğru soruyu sormak için prompt mühendisliği bilgisi de gerekmektedir.

tabanlı geri bildirim ve performans değerlendirme araçları, sözlü çeviri eğitiminde pedagojik ve mesleki kazanımları bütüncül biçimde destekleyen kapsamlı bir öğrenme ve değerlendirme platformu olarak işlev görmektedir.²³

Alt Yazı Ekleme ve Transkripsiyon Uygulamaları

Sözlü çeviri eğitiminde, hem hazırlık aşamasında hem de sözlü çeviriye alışma sürecinde veya profesyonel sözlü çeviri ortamlarında, altyazı uygulamaları ve Transkriptor gibi transkripsiyon araçları, konuşulan içeriği çeviri ortamına gelmeden önce metne dönüştürerek süreci kolaylaştırabilir. Özellikle konuşmacının hızı yüksek olduğunda, gerçek zamanlı altyazılar çevirmenlerin kaçırdığı bölümleri takip etmelerini ve tamamlamalarını sağlar. Örneğin, Zoom platformunda otomatik altyazı özelliği, konuşmacının sözlerini metin olarak görmeye imkân vererek bilişsel yükü azaltır. Önceden kaydedilmiş içerikler de transkripte edilerek veya altyazı eklenerek çevirmenlerin terminoloji, konuşma kalıpları ve konuya özel ifadelerle önceden çalışmasına olanak tanır. YouTube gibi platformlarda altyazı seçeneklerinin yaygın olması, çevirmenlerin ön hazırlık süreçlerini daha erişilebilir ve verimli hâle getirmiştir. Bu dijital araçların entegrasyonu, çağdaş pedagojik yaklaşımlarla uyumlu olup, çevirmenlerin hem anlama hem de üretme becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine imkân tanır.²⁴

Sonuç

Dijital çağdan yapay zekâ çağına geçiş süreci, hem sözlü çeviri uygulamalarında hem de sözlü çeviri eğitiminde köklü dönüşümlere yol açmıştır. Erken dönem teknolojik gelişmeler ağırlıklı olarak bilgiye erişim biçimlerini ve metinle etkileşim pratiklerini etkilerken, günümüzde yapay zekâ alanındaki ilerlemeler sözlü çeviri faaliyetlerinin örgütlenme biçimini ve meslek mensuplarından beklenen becerileri derinlemesine şekillendirmektedir. Otomatik konuşma tanıma özelliklerine sahip bilgisayar destekli sözlü çeviri araçları,

²³ Yi, YU, Wei. Wei. ve Ziqi Chen, "Comparing Learners' Engagement Strategies with Feedback from A Generative AI Chatbot and Peers in an Interpreter Training Programme: A Quasi-Experimental Study", *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, s. 338-356, 2025.

²⁴ Xiaoman, Wang, Binhua Wang ve Lu, Yuan, "The Function of ASR-Generated Live Transcription in Simultaneous Interpreting: Trainee Interpreters' Perceptions from Post-Task Interviews Humanities and Social Sciences Communications", *Palgrave Macmillan*, 12:1, s. 1-12, 2025.

yapay zekâ tabanlı terminoloji kaynakları, pedagojik amaçlarla kullanılan makine çevirisi sistemleri ve geri bildirim sunan üretken yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşması, sözlü çeviri ve sözlü çeviri eğitiminin teknolojik ufkunu kayda değer ölçüde genişletmektedir.

Bu çalışmada ortaya konan çözümleme, yapay zekânın insan çevirmenin yerini alan bir unsur olarak değil, uygun pedagojik modeller çerçevesinde uygulandığında hazırlık, uygulama ve değerlendirme süreçlerini güçlendirebilecek destekleyici bir yapı olarak ele alınması gerektiğidir. Eğitsel bağlamda yapay zekâ destekli araçlar, eğitim süreçlerinin etkililiğini artırma, yansıtıcı öğrenmeyi teşvik etme ve sözlü çeviri eğitimi değişen mesleki beklentilerle daha uyumlu hâle getirme potansiyeline sahiptir.

Bununla birlikte, bu araçların eğitime entegrasyonu öğretim önceliklerinin yeniden değerlendirilmesini gerektirmekte, dilsel ve bilişsel temel becerilerin yanı sıra teknolojik yetkinlik, eleştirel değerlendirme ve uzmanlık alanlarına daha fazla vurgu yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Yapay zekâ çağında sözlü çeviri eğitiminin sürdürülebilirliği, teknolojik desteğin insan uzmanlığıyla bütünleştirildiği hibrit pedagojik modellerin geliştirilmesine bağlıdır. Bu tür yaklaşımlar, geleceğin sözlü çevirmenlerini yapay zekâ ile donatılmış çalışma ortamlarına hazırlarken, insani boyutun, bağlamsal duyarlılığın ve etik karar verme süreçlerinin vazgeçilmez rolünü de güvence altına almaktadır.

Kaynakça

- BALKUL, Halil İbrahim ve Şule Akıncı, "Sözlü Çeviride Kullanılan Teknolojik Araçların Sınıflandırılması", *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 391–446, 2019.
- BRUMMER, Leonie, "Connecting the Dots and Digits: Digital Awareness in the Context of Digital Literacy and Digital Citizenship and Resources For Social And Digital İn-/ Exclusion", *Cogent Social Sciences*, 11: 11, 1–22, 2025.
- CHEN, Sijia ve Jan Louis Kruger, "A Computer-Assisted Consecutive Interpreting Workflow: Training and Evaluation", *The Interpreter and Translator Trainer*, 18:3, 380–399, 2024.
- DAVID, Nehemiah Boluwatife, "The Future of Translation and Interpretation: Integrating AI with Human Expertise for Optimal Results", *International Journal of Applied Linguistics and Translation*, 11:2, 53–61, 2025.
- FANTINUOLI, Claudio, "Computer-Assisted Interpreting: Challenges and Future Perspectives", *Trends in E-Tools and Resources for Translators and Interpreters, Series: Approaches to Translation Studies, Volume: 45 and Approaches to Translation Studies Online*, (içinde edt. Gloria Corpas Pastor and Isabel Durán-Muñoz), Cilt 45, Brill, 153–174, 2017.
- GARCIA, Ignacio, "Beyond Translation Memory: Computers And The Professional", *The Journal of Specialised Translation*, 199–214, 2009.
- GUO, Meng., Yuxing Xie, Lili Han, Victoria Lai Cheng ve Defeng Li, "Bridging Traditional and AI-Assisted Simultaneous Interpreting: Empirical Insights for Curriculum Design", *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, 425–443, 2025.
- HAN, Chao, Xiaolei Lu ve Qin, Fan, Taming Generative AI for Interpreter Education: Using Large Language Models in Classroom-Based Assessment of English-Chinese Consecutive Interpreting, *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, 444–46 2025.
- HORVÁTH, Ildikó, "AI in Interpreting: Ethical Considerations", *Across Languages and Cultures* 23, 1, 1–13, 2022.
- KANE, Vichard L, "Interpretation and Machine Translation Towards Google Translate as a Part of Machine Translation and Teaching Translation", *Applied Translation* 15(1), 10-17, 2020.

- KIRALY, Don, *A Social Constructivist Approach To Translator Education: Empowerment From Theory To Practice*, Manchester, UK & Northampton MA, St. Jerome Publishing, 2000.
- KHEMAKHEM, Mohamed, Cristina Valentini, Natascia Ralli, Sérgio Barros, Georg Löckinger, Federica Vezzani, Ana Salgado, Zhenling Zhang, Sabine Mahr, Sara Carvalho, Klaus Fleischmann, Rute Costa, "Terminology Management Meets AI: The ISO/TC 37/SC 3/WG 6 Initiative", *Proceedings of the 5th Conference on Language, Data and Knowledge: TermTrends*, s 16–24. Naples, Italy: Unior Press, 2025.
- LIANG, Lisi. ve Siwen, Lu, "The Evaluation and Reception of The Translation Quality of Three Translation Modalities in Live-Streaming Contexts: Computer-Assisted Simultaneous Interpreting, Machine Translation (MT) with Human Revision and Raw MT", *The Translator*, 1-19, 2025.
- M. OKONIEWSKA, Alicja, "Interpreters' Roles In a Changing Environment", *The Translator*, 28:2, 139–147, 2022.
- ORLANDO, Marc, Jan-Louis Kruger, Sixin, Liao (2024). *Translation and Interpreting Technologies and Their Impact on The Industry. A Report Prepared for The National Accreditation Authority For Translators And Interpreters (NAATI)*.
- POCHHACKER, Franz, "Interpreters and Interpreting: Shifting The Balance?", *The Translator*, 28:2, 148–161, 2022.
- PRANDI, Bianca, "The Use of CAI Tools in Interpreter Training: Where Are We Now and Where Do We Go From Here?", *inTRAlinea Special Issue: Technology in Interpreter Education and Practice*, 1-10, 2020.
- PYM, Anthony, "What Technology Does To Translating", *Translation & Interpreting*, 3:1, 1-9, 2011.
- _____ (2013). "Translation Skill-sets in a Machine-Translation Age, *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, 58:3, 487-503, 2013.
- WANG, Xiaoman. ve Binhua, Wang, "Advancing Automatic Assessment of Target-Language Quality in Interpreter Training with Large Language Models: Insights from Explainable AI", *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, 465–485, 2025.
- WANG, Huashu. ve Zhi Li, "Constructing a Competence Framework for In-

- interpreting Technologies, and Related Educational Insights: an Empirical Study, *The Interpreter and Translator Trainer*, 16:3, 367–390, 2022.
- WANG, Xiaoman, Binhua Wang ve Lu, Yuan, “The Function of ASR-Generated Live Transcription in Simultaneous Interpreting: Trainee Interpreters’ Perceptions from Post-Task Interviews”, *Humanities and Social Sciences Communications*, Palgrave Macmillan, 12:1, 1-12, 2025.
- WANG, Huashu, Zhi Li. ve Chengshu, Yang, “Interpreting Technologies in The Artificial Intelligence Era”, *Conference Interpreting in China Practice, Training and Research*, Routledge, (içinde edt. Ricardo Moratto ve Zhang, Irena A.), 232-250, 2025.
- YIN, Taojie, “Has The Use of AI-Translated Live Captions in Simultaneous Interpreting Changed The Role of The Interpreter? A Study Based on Professional Interpreters’ Perceptions”, *The Translator*, 31:2, 214–231, 2025.
- YU, Yi, WEI. Wei. ve Ziqi Chen, “Comparing Learners’ Engagement Strategies with Feedback from a Generative AI Chatbot and Peers in an Interpreter Training Programme: A Quasi-Experimental Study”, *The Interpreter and Translator Trainer*, 19:3-4, 338–356, 2025.
- ZHONG, Linping ve Xingcheng Ma, “Investigating Student Interpreters’ Use of Automatic Speech Recognition in China: Insights from the Extended Technology Acceptance Model”, *Computer Assisted Language Learning*, 1-44, 2025.